

Text dokumentu č. 1/1619 Hist., ze dne 31.7.1619

1

Konfederace

stavů zemí Koruny české

ze dne 31. července 1619

Jakož jest Pán Bůh všemohoucí, v jehož rukou všech potentátův knížat a vrchností tohoto světa srdce zůstávají a od něhož všelijaké proměny v zemích pocházejí, to způsobiti ráčil, že jsou se země tyto moravská, slezská, hořejší i dolejší Lužice na díle z své svobodné vůle, na díle pak z jiných důležitých příčin dostatečně k králi. Českému beze vsí dědičnosti, kterážby z toho králi pojití nebo náležeti měla, připojili se potomně skrze J. M., tehdáž panujícího římského císaře, a všechny kurfiršty říšské učiněné přivtělení tak se spojily a jako věrní spoluoudové mezi sebou v takový spolek a bratrské sjednocení vešly, že slušné žádné naděje k nějaké roztržce býti nemohlo, - což vše z dotčeného přivtělení jako i z některých zlatých bullí a mnohých zvláštních smluv i předcházejících jednání známé a zjevné jest; avšak že všech časův lidé nepokojní se nacházeli, kteří častokráte za dosti lehkými příčinami z zlých vysoce škodlivých začátkův zlou svou radou všelijaké nedorozumění, zjitření a roztržky činiti se snažovali, čehož jsou též země s velikou svou škodou okušovati a pociťovati musely, až i léta 1618 již hrubě se k tomu schylovalo, že jest to celé tělo roztrženo býti mělo, ano i v tomto zarmouceném a žalostném způsobu to též se praktikovalo - protož jsou výš oznámené země společně již před několika léty za nevyhnutelnou potřebu uznaly, aby ještě bližší, a to takové sjednocení a svazek mezi sebou učinily, skrze kterýchžby všechněm nepřátelským neupřímným praktikantům to zastaveno, naproti tomu pak dobré a stálé srozumění mezi vrchností a poddanými, jako i mezi zeměmi samými vzděláno, všecko v pokojný způsob uvedeno, jedinstevná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich, bez rozdílu náboženství, držána býti a spravedlnost dle jedné každé země práv, svobod, privilegií a starobylých dobrých pořádkův svůj průchod míti mohla, a to ve všech nastalých potřebách, zvláště pak kdyžby takoví rušitelové obecného pokoje, buď v příčině náboženství aneb správy světské zase povstávati chtěli, aby jedna země druhé skrze dostatečnější spolčení tím lépeji ku pomoci přispěti mohla.

K jakémuž cíli bylo jest toho při slavné paměti J. M. C. I. 1611 jako i potom při sněmě budějovickém, aby se taková konfederací státi mohla, poddaně vyhledáváno i také obdržáno, že jest I. 1613 sněm generální k tomu rozepsán byl. A poněvadž ti, kteříž se posavad ve všech těch zemích tak mnohých útiskův a soužení původně byli a o potlačení evangelitského náboženství vedle své nejvyšší možnosti usilovali, skrze svou lest tehdáž k tomu přivedli a tak mnoho způsobili, že taková vysoce užitečná věc minula a nevyřízena zůstala, odkudž a mezitím ty země k tomu zarmoucenému a žalostivému způsobu, kterýž se očima spatřuje, přivedeny jsou, takže každý ten, kdožby nad tím křesťanské lítosti nenesl, a těchto daleko patřících věcí (kteréž se k žádnému jinému než toliko k tomu samému a jinému konci, aby evangelitské náboženství potlačeno bylo vztahují), pro něž již země a obyvatelé jejich nanejvýš zhubeni jsou a mnoho zemí zkaženo, věrně se ujímati žádostiv nebyl, nejen beze vsí lítosti by býti, ale jako kamenné srdce by míti musel, toto také království a jiné země bez opravdivého a horlivého se spolčení v budoucích časích před podobným a větším neštěstím v bezpečnosti zůstávati by nemohly.

Z těch a jiných mnohých vysoce důležitých příčin jsou při tomto generálním sjezdu všickni evangeličtí stavové království Českého, margkrabství moravského, knížectví slezských, též margkrabství hořejších i dolejších Lužic, tuto následující konfederaci neboližto sjednocení učinili a je také dotčení stavové král. Českého, všechny jiné pak země skrze vyslané své osobními přísahami podle následující notule stvrdili:

„My N. N. N. N.¹⁾ přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, berouce to na své, principálův²⁾ našich, dědicův a budoucích jich duše, že toto stálé snešení od nás a vyslaných ze všech zemí zpečetěné a stvrzené sjednocení a artikule v něm obsažené, na všechny země veřejně i na jednu každou obzvláště se vztahující, nyní i na budoucí věčné časy stále pevně a neporušitelně zdržeti, všemu tomu, co se tu nařizuje, věrně a právě zadosti učiniti a od toho se žádnému člověku vyššího neb nižšího stavu, též žádné milosti ani nemilosti, přízni a nepřízni, darům neb slibům, ani jiným jednáním, a tak nižádným způsobem, jakžby to lest lidská vymyslíti mohla, odvésti nedáme a nedají. Tak nám toho i jiným dopomáhej Pán Bůh všemohoucí!“

Přičemž však to před Bohem a vším světem osvědčujeme, že toto vysoce potřebné sjednocení a zavázání naše nižádnému k nějakému neslušnému nebo nespravedlivému potlačení nebo ublížení učiněno není, než toliko s vzděláním cti a chvály Boží a k stálému zachování a ostříhání privilegií a svobod jedné každé z týchž zemí, tak aby též sjednocené země vedle svých práv, privilegií a svobod spravovány jsouce, svobodu provozování náboženství dle českého a slezského na to daných majestátův míti, a kdyby mimo naději dále turbirovány³⁾ býti chtěly, jedna země druhé věrně přispěti mohla.

Artikul

I

Aby tehdy Pán Bůh všemohoucí také k tomu svou milost a požehnání dáti ráčil, poněvadž toto sjednocení předně pro obhájení náboženství učiněno jest, z té příčiny jsou se země především mezi sebou na tom snesly, že všichni a jeden každý víry naší sv. křesťanské evangelitské účastný má a povinen bude, vedle evangelitského učení a vyznání také křesťanský život a obcování vésti a zúmyslných hříchů, nešlechetnosti, zjevného pohoršení a pokrytství na každém místě se s pilností vystříhati, k čemuž také lidé na kázáních napomínání a skrze vrchnosti přísným trestáním k tomu přidržání býti mají.

II

Zatím má hned předně v této konfederaci zavřín býti i ji užívati král, pokudž privilegia, majestáty, porovnání a sjednocení i také všechny artikule, v této konfederaci obsažené, milostivě na pozoru míti, podle toho svůj regiment⁴⁾ říditi, i také u věcech náboženství a spravedlnosti se dotýkajících všechny země bez rozdílu náboženství jednostejně chrániti ráčí.

III

Král nemá s žádným jezuvitem, s cizími poselstvími neb radami o věci, země této se dotýkající, se raditi, ani také nižádných cizozemcův k předním úřadům, radám neb jiným expedicím, též k městským, konšelským nebo jiným úřadům potřebovati.

IV

A nemají jezuvitové již více na věčné časy do těchto sjednocených zemí pod jakýmkoliv zámyslem a barvou nebo řeholou uvozování býti, a pokudžby oni neb učedníci jich ještě kde zůstávali neb tajně se vloudili, mají odtud vybiti býti. Ta pak řehola, v které by se jezuité a učedníci jich kryli a nalezení byli, má o důchody a statky své přijíti a ty k defensi⁵⁾ země obraceny býti. Tolikéž jich jezuvitův fundací a privilegia i jakákoliv jiná opatření, kteréž jsou buď od králův nebo jiných privátních osob vypracirovali a v Čechách na relacích sněmovní do desk zemských sobě vpravili, mají zase z týchž desk zemských vymazány a všechny jejich koleje, statkové a důchodové k dobrému země obráceny býti.

V

Tolikéž nemá do těchto sjednocených zemí žádných více nových řehol mimo ty, kteréž nyní v jedné každé zemi jsou, uvozováno býti.

VI

Též všelijaká duchovenství, kostelové a klášterové s příslušenstvím jich, kteříž nyní na díle pustí a na díle k školám a jiným službám božím evangelitských obraceny jsou, mají v rukou, moci a užívání stavův evangelitských nyní i na budoucí časy zůstávati.

VII

Především má král majestáty a povolení strany náboženství jako i to sjednocení, mezi evangelitskými král. Českého a knížectví slezských l. 1609 učiněné a od J. M. krále potvrzené, též tuto předešle od někdy císaře Mathiáše slavné paměti l. 1614 týmž zemím dopuštěnou a nyní učiněnou a zavřenou konfederací se všemi v ní doloženými artikuli, tak jakž sama slova s sebou přinášejí, beze všech výminek aneb postranních výkladův potvrditi, a zejména té v některých sněmích a právích duchovních se nacházející výminky, že kacířům nemá se víra držeti a druhé o rozhrěšení od jakékoliv přísahy se odříci.

VIII

Všecky kostely ve všech sjednocených zemích v Čechách, v Moravě, Slezsku a v hořejších i dolejších Lužicích, v městech, městečkách, ve všech a na všech místech, kterýchž evangelitští na ten čas v držení jsou, mají jim nyní na budoucí časy beze vši překážky a hyndruňku⁶⁾ jakž by ten od koho vymyšlen býti mohl, zůstati.

IX

Všecky sjednocené země, kteréž žádných majestátův na svobodné provozování náboženství nemají, totiž Morava, hořejší i dolejší Lužice, i které by více k této konfederaci přistoupily, mají míti právo podle znění českého a slezského majestátův⁷⁾ ve všech jejich klausulích, punktích a artikulích svobodně náboženství provozovati.

X

Ve všech sjednocených zemích a městech, buďto že ta králi neb králové, též jiné všeliké duchovní neb světské vrchnosti přináležejí, tolikéž i ve všech městečkách a vesnicích, má svobodné provozování evangelitského náboženství obojího pohlaví lidem v tom jazyku, kterého v které zemi se užívá, vedle znění české aneb augspurské konfesí, a stavění kostelův, far, škol a krchovů, též kazatelův a školmitrův pod obojí dosazování povoleno a dopuštěno býti. Též jedenkaždý má na svobodě míti v svém kostele stará ceremonie dle svého svědomí a slova božího zachovávatí anebo je opouštětí, a naproti tomu za příčinou svornosti a pro vyhnutí všelijakým roztržkám a nedorozuměním všeliké hanění a důtky na kazatedlnicích i jinde obojího náboženství lidem pod pokutou zbavení úřadu zapovědíno býti.

XI

Nemají také v těchto sjednocených zemích na žádná duchovenství buďto biskupství, opatství,

komendy, probošství, prelátství neb jiná k tomu podobná, budoucně cizozemci, než sami toliko v království Českém a v jiných k koruně České náležejících zemí zrodili (kteréž se za cizozemce nepokládají) dosazování býti; a mimo to nadání, kteréž nyní mají, aby žádných více na pozemských statcích od krále ani od koho jiného se nečinilo.

XII

Všickni pod jednou ve všech sjednocených zemích mají všem stavům v jedné každé zemi přísahou se zavázati, že proti majestátu a porovnání strany svobodného provozování náboženství nic činiti a předsebráti nechtějí, s tím odřeknutím se té v některých sněmích a právích nacházející se výminky v příčině ndržení víry kacířům a rozhřešení od přísahy, jako i jiných sněmův duchovních ustanovení a nařízení, kteréž dotčeným majestátům jsou na odpor.

XIII

Žádná osoba náboženství pod jednou nemá jak k vyšším, tak i k nižším úřadům, též v městech k úřadům městským a do rady potřebována býti, leč by se při činění úřední povinnosti prvé přísahou zavázala, že chce majestáty, sjednocení a obzvláště tuto konferenci zdržeti, s tím oderčením, které v sedmém a dvanáctém artikuli doloženo jest.

XIV

Žádný pod jednou od nejvyššího až do nejnižšího nemá v sjednocených zemích, kdežby byli, trpín býti, lečby se podobným způsobem k těm povolením a sjednocením strany svobody v provozování náboženství, obzvláště pak této konfederací s tím, které nahoře v 7. a 13. artikuli doloženo jest, odřeknutím přísahou zavázal.

XV

Nemá také ve všech těchto sjednocených zemích žádný z lidí duchovních pod jednou, buď vyššího, než nižšího důstojenství, pod žádným zámyslem, jakby ten vymyšlen býti mohl, jakou vrchnost nad evangelitskými u věcech duchovních, mnohem méně v světských, sobě osobovati.

XVI

V Čechách mají tito úřadové osobami evangelitského náboženství na potomní časy osazování býti, totiž nejv. pan purkrabě pražský, nejv. písař, presidentové komory a nad appellacemi, obadva podkomoří, hejtman hradu pražského, nejv. mincmistr a též obadva hofrychtýřové⁹⁾, v Moravě hejtman zemský, nejv. komorník, podkomoří a nejvyšší písař, v Slezsku vrchní hejtman jako i jiní všickni hejtmané a kancléři v dědičných knížectvích, v dolejších a hořejších Lužicích oba landfojtové⁹⁾ zemští, hejtmané a sudí.

XVII

A aby hodné osoby k dotčeným nejv. zemským úřadům potřebovány býti mohly, má všudy volení neb jmenování jistých osob k týmž úřadům v jedné každé zemi stavům, potvrzením pak jich králi náležeti. A co se království Českého a margkrabství mor. dotýče, od jednoho každého stavu, kterémuž jaký úřad náleží, bez překážky druhého stavu k každému úřadu čtyry osoby jmenovány a z těch od krále jedna vybrána a na týž úřad potvrzena býti má, však tak, že to, co se tkne téhož jmenování osob úředních v Čechách a v Moravě, knížatům a stavům slezským, jako i hořejším Lužičanům na újmu jich privilegií a svobod nemá býti.

XVIII

V těch městech všech zemí sjednocených, kdež se posavad rada toliko osobami pod jednou dosazovala, na potomní časy aby polovice osobami pod jednou a polovice evangelitskými dosazována byla; však přední osoba jako primas, aneb v těch zemích, kde žádného primasa není purkmistří, ve všech městech muži hodní náboženství pod obojí aby bývali.

XIX

Ve všech městech pražských, jako i jiných v Čechách, v Moravě, v Slezsku a obojích Lužicích, kde dostatek jest lidí náboženství pod obojí, tu nyní i po potomní časy sami pod obojí na úřady konšelské a jiné povinnosti městské dosazování mají býti.

XX

Za tou příčinou všechna privilegia, kteráž k potlačení evangelitských vyjednána jsou aneb k tomu cíli směřující jak v Čechách v Budějovicích a v Plzni, v Moravě téměř ve všech královských městech, v Slezsku v Opolí, Ratiboři a jinde, v hořejších Lužicích v Wettigerově, Bernštatlu, Ostřici a Hennersdorfu pod královským lesem, mají docela minout a zrušena býti; kde pak evangelitští mezi katolickými se nacházejí, mají zároveň chráněni býti.

XXI

Osoby pod obojí nemají v žádném městě a místě ve všech sjednocených zemích s úřadu, též měšťanství a mistrovství nebo řemesla pro náboženství ssazovány, ale obojího náboženství lidem rovní obchodové, živnosti a handle svobodě propuštění býti.

A kdyby která vrchnost mistrovství neb práva městského komu odepřela, nemá toho při ní dále vyhledáváno, nýbrž od vyšší vrchnosti téhož místa aneb od nařízených defensorův též země dáváno, a lidé přitom chráněni býti.

Pražané pak i jiná města svobodná v království Českém, třetího stavu užívající, ti se při svých svobodách v příčině přijímání do měšťanství zůstávají.

XXII

A poněvadž tyto země, jako česká, moravská, slezská a lužická, nejsou žádné dědičné země, nýbrž mají své svobodné volení a některé z pouhé vůle se připojili: pročež žádný král nemá moci nic na újmu svobod jejich o nich řídit.

XXIII

Tolikéž nemá na časy budoucí za živobytí panujícího krále žádný jiný na čekanství, mnohem méně na království volen neb korunován býti, lečby všechny sjednocené země samy toho potřebu uznajíce za to žádaly.

XXIV

Přísahy také na potomní časy mají toliko na samého krále a na žádné jeho dědice se vztahovati. A poněvadž král předcházejícím zemím, totiž Čechům a Moravanům, přísahu koná, protože budoucně s jinými zeměmi, jmenovitě s Slezáky a obojími Lužičany, prvé a dříve, nežli by králi slibovali, podobně zachováno má býti.

XXV

Ty smlouvy o království České a země k němu přivtělené, bez vědomí a povolení jich s králem hišpanským¹⁰⁾ učiněné, a jestli by co k tomu podobného více se najíti mohlo, jakož samy s sebe jsou ničímž, tak tuto se zdvíhají¹¹⁾ a kazí.

XXVI

Mají také nyní i na časy budoucí a věčné všeliké rady, kteréžby se všech těchto sjednocených zemí dotýkaly, a obzvláště kdyby král český volen byl aneb volen býti měl, společně držány, a bez přítomnosti všech zemí, totiž české, moravské, slezské, hořejších i dolejších Lužic, žádná proposití slyšána, mnohem méně uvažována býti nemá, leč žeby která země z důležitých příčin toho přítomna býti nemohla: v takové příčině mají jiné přítomné země nicméně krále voliti, a na čem zavrou, k tomu i nepřítomné přistoupiti povinny býti mají.

XXVII

A kdyžby král volen býti měl, mají níže dotčení defensorové království Českého sněm generální stavům království tohoto, stavům margkrabství moravského knížatům a stavům hořejšího a dolejšího Slezska, též hořejších a dolejších Lužic rozepsati a na hrad pražský položiti.

XXVIII

Jakož pánům a stavům českým, kdyžby koli k volení nového krále přišlo, to právo, aby jiné země k tomu povolati mohli, puštěno jest, takž také mají potom při společném shromáždění všech zemí proponiovati¹²⁾ a při tom každého času to moc míti pána jmenovati a přednáseti a na to potom první hlas míti, za tím páni moravští druhý hlas, páni stavové a knížata slezská třetí, hořejší Lužičané čtvrtý, dolejší Lužičané pátý, páni stavové čeští šestý, a tak votum conclusivum, hlas zavírající. Jestli by pak mimo všecku naději hlasové byli v rovném počtu a hmotnými důvody to změněno a napraveno býti nemohlo, v té a takové nevyhnutelné potřebě má se skrze los zavíratí a na tom všecky země přestati.

XXIX

Když tak král toto sjednocení potvrdí a vedle něho regiment zřídí, bude moci této následující generální defensí ve všelijakých potřebách, však s radou všech zemí, proti všem nepřátelům užiti.

XXX

Jestližeby pak mimo všecku naději proti svobodnému provozování náboženství, sjednocení a této učiněné konfederací něco takového, což by proti tomu všemu čelilo, před sebe vzal neb vzíti chtěl, tak žeby země k defensí přinuceny byly, v takové příčině všickni stavové těchto sjednocených království a zemí ihned svých přísah mají osvobozeni býti, a to, co by budoucně před sebe vzali, nemá jim k žádné urážce důstojnosti a vyvýšenosti královeské vykládáno anebo přičítáno býti.

XXXI

Nebude a nemá také míti moci král bez povolení zemí jakou válku začíti, ani verbuňkův nařizovati, méněji cizí lid do těchto zemí uvozovati, lidem vojenským jaká místa v zemi nebo v městech osazovati, anebo laufu¹³⁾, durchcugku¹⁴⁾, mustruňku¹⁵⁾ neb obdaňku¹⁶⁾ komu dopouštěti.

XXXII

Také nemá král té moci, v které z sjednocených zemí jakou pevnost bez povolení země stavěti.

XXXIII

Podobně nemá král nyní ani na budoucí časy na žádnou z sjednocených zemí bez jich povolení žádných dluhův uvozovati, též stavy a města k žádnému rukojemství přinucovati.

XXXIV

Co se pak zřízení regimentu dotýče, poněvadž, jakž nahoře v 16. artikuli doloženo jest, nejv. kancléř evang. nábož. býti má, protož mají všechny země, jakž od starodávna bývalo, při správě české kancléře zůstávati; avšak, co se místokancléře a sekretářův dotýče, ti mají tím způsobem dosazováni býti, jakž při partikulárním snešení jedné každé země zmínka se činí, kdež i z strany komory české obšírněji zpráva se najde.

XXXV

Obzvláště poněvadž vedle starobylého obyčeje nejv. kancléř království Českého při dvoře J. M. Kr. ustavičně býti a zůstávati má a povinen jest, tak aby z české dvorské kanceláře žádné poručení jak jménem J. M. Kr., tak žádného kohokoli jiného vědomě nevyházela, která by proti majestátu, zřízením zemským, právům, svobodám, starobylým zvyklostem a obyčejům nebo výsadám, jako i proti tomu všemu, jímž se přivtělené země řídí a spravují, jakýmkoliv způsobem čelila; protož má toho při tom i ještě zůstaveno býti, a takové prvé nikdy nebývalá neobyčejná a sama proti sobě čelící, bezpotřebná, na potupu a lehkost zemí, i také zřízeného v jedné každé práva, svobod a dobrých chvalitebných obyčejův se vztahující poručení nikterakž vycházeti ani přijímána býti nemají. Psaní pak, která jménem J. M. král. stavům těchto sjednocených zemí, anebo soudu zemskému anebo obyvatelům společně neb rozdílně a obzvláště z české kanceláře činěna bývají, s takovou povolností, mírností a rozšafností, jakž se to za času panování předešlých králův českých slavně paměti zachovávalo, i budoucně bez dotýkání anebo nemilosti hrození vycházeti mají.

XXXVI

Žádný z nejv. úředníkův zemských král. Českého, anebo kdokoli jiný v témže království, nemá obyvatelův margkrabství moravského, knížectví slezských a margkrabství obojích Lužic pro nižádnou věc, kteráž by se práv moravských, slezských a lužických dotýkala, obstavovati anebo jim ubližovati; jako nápodobně i země přivtělené proti obyvatelům království Českého ničeho takového se dopouštěti nemají, nýbrž jedna každý z sjednocených zemí má při svém právě zůstavena býti, v zemi a ne ven z země postupovati.

XXXVII

Mají také nyní a na budoucí věčné časy všelijací nápadové¹⁷⁾ z jedné každé země z sjednocených

do druhé, totiž z Čech do margrabství moravského, do Slezska a hořejších i dolejších Lužic a z týchž zemí zase do Čech, a, tak jakž dotčeno, z jedné země do druhé, pravým nápadníkům buď na zemi nebo v městech, kterýmžby taková nápadová náleželi, propuštění býti.

XXXVIII

Nemá žádný člověk poddaný v Čechách, Moravě, Slezsku a hořejších i dolejších Lužicích, lečby list výhostní a propuštění svého z poddanosti ukázal, býti přijímán, a stalo-li by se co toho, mají taková lidé na vyhledávání pánův jejich z jedné země do druhé zase bez odměny býti propouštěni.

XXXIX

A poněvadž obsílání ven z země týmž zemím znamenitě obtížena jsou, nemá žádný z obyvatel margrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic jménem J. M. Kr. z kanceláře české, tak jako by pod pokutou to učiniti musel, obsílán býti; nýbrž, kdyby vždy někdo z obyvatelův sjednocených zemí z důležitých dostatečných a nevyhnutelných příčin obeslán býti měl, tehdy ten anebo ti mají co nejdříve zase vypraveni býti, propuštěni a přes dvě neděle se nezdržovati, nýbrž po vyjití toho času i bez resolucí a odpovědi domů beze všeho jaké pokuty a nemilosti se obávání navrátiti se mohou.

XL

K takovému pak každému ze všech stavův svobodných, kdož by se na takové obeslání najíti dal, má býti náležitost, šetrnost v mluvení a přednášení příčin obeslání jeho zachována, a jeden - každý z vyšších i nižších stavův časně předpuštěn, dříve projití dotčených dvou neděl odbyt, anebo jiný čas mu jmenován, a vedle toho dovoleno, aby k sobě jednoho neb více osob, kteréžby se mu za přátele postavili a toho, co by se přednášelo, doslyšali i také, což by za odpověď dáno býti mohlo, mu poradili a potřebu jeho přednesli, přivzítí mohl.

XLI

A ačkoliv proti těm, kteříž ku právu osedlí jsou, žádné kommisí jménem J. M. Kr. u věcech právních z kanceláře české do margrabství moravského, knížectví slezského a hořejších i dolejších Lužic slušně vycházeti nemají; však kdyby se stalo a od J. M. Kr. z jistých příčin do sjednocených zemí jaká kommisí nařízena byla, tehdy žádný jiný nežli jedné každé země obyvatelé za kommisáře potřebování, aniž táž kommisí ven z země řízena býti má.

XLII

Jakož pak žádný z obyvatelův přivtělených zemí nemá k takové kommisí býti nucen, nýbrž jestliže by k takové kommisí dobrovolně přistoupiti nechtěl, na vůli jeho se zůstavuje, bude-li chtíti takovou kommisí ujíti, anebo ku pořadu práva se dovolati. Přičemž má každý zůstaven býti.

XLIII

Tolikéž nemá česká kancelář žádných žalob od obyvatelův a poddaných margrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic přijímati, ani na ně žádných poručení činiti, nýbrž obyvatelům jedné každé země s takovými žalobami a stížnostmi na pořádanou jich vrchnost a soud ukázati.

XLIV

Žádná královská poručení, kteráž by s vědomím krále aneb jménem J. Msti vyšla, a na újmu práv, svobod a řádův všech nebo kteréhokoli stavu v sjednocených zemích se vztahovala, nemají napotom z žádné expedicí vydávána, ani stavové a města týmž poručením zadosti činiti povinni býti.

XLV

A ačkoliv stavové pod obojí v nadepsaných zemích sami toliko tuto konfederací a defensí činí, však nicméně stavové katoličtí a lidé duchovní, když se nadepsaným způsobem k tomu, že majestáty a jiné potvrzení strany náboženství, též i tuto unii zdržeti chtějí, zaváží a pokojně bez škodlivých praktik proti podobojím chovati se budou, mají též v tomto sjednocení obsažení býti, ochráně proti svým a našim nepřítelům užiti.

XLVI

Toto sjednocení zemí a nařízené veřejné defensí má v následujících případnostech a potřebách užíváno býti. Kdyby z přípovědí, privilegií, majestátů, potvrzení, nadání a čehokoliv, co přiřknuto jest, vyřčeno a proti tomu něco jiného nařizováno býti chtělo.

XLVII

Kdyby také vyšší i nižší úředníci dle této konfederací zřízení a dosazení nebyli.

XLVIII

Proti stavům pod jednou a lidem duchovním i všem těm, kteříž by k zemským neb městským úřadům potřebováni byli a k zdržení majestátův a svobod v provozování náboženství se nezávázali, též sněmův a práv duchovních v tom artikuli, že kacířům víra držána býti nemá, a v druhém o rozhrěšení od přísah se neodřekli.

XLIX

Kdyby který nejv. úředník zemský neb kdokoliv jiný, jak v králi, tak v městech, obzvláště purkmistři, primasové a radní osoby, chtěli proti náboženství evangelitskému co více praktikovati, anebo kdyby kdo pod jednou evangelitské k procesí a jiným náboženství jejich odporným ceremoniím pod jakým pak koliv zámyslem nutiti chtěl.

L

Kdyby také v svobodných sjezdích, evangelitským nebo defensorům k této konfederací od nich nařízením, buď zjevně, nebo tajně jaká překážka činěna byla.

LI

Nebo jestli by kdo tuto konfederací rušiti a proti ní se stavěti chtěl.

LII

Jestliže by se také budoucně které země z toho sjednocení vytáhnouti, nebo v čas potřeby jiné země opustiti chtěla, a tak tomu všemu, což tuto snešeno jest, skutečně zadosti učiniti nechtěla, tehdy mají jiné země tu, kteráž by se odtrhnouti chtěla, zase napravití, škody pak a útraty, ku kterémž by jiné země přivedeny byly, ta země odpadá sama nésti a vynahraditi povinna a společnou pomocí sjednocených zemí k tomu přidržána býti má.

LIII

Kdyby také kdokoli na kteroukoliv z týchž sjednocených zemí nepřátelským způsobem sáhnouti a do ní vpadnouti chtěl, proti takovému jako i proti všem v nadepsaných artikulích obsaženým osobám má této veřejné defensí užívatí.

LIV

Kdyby budoucně buď král, nebo kdokoliv jiný někoho z sjednocených zemí proto, což jest se tu při té defensí zběhlo, stěžoval, avšak tomu nějaký jiný výklad dávati chtěl.

LV

A aby to vše na čem jistém založeno bylo, protož jsou se tyto země, totiž česká, moravská, slezská a hořejší i dolejší Lužice, sobě vespolek na věčné časy zavázaly, že při sobě pevně a stále držeti, ve všech potřebách dle této konfederací za jednoho člověka státi, statky, hrdla, všechno své jedni při druhých vynasaditi mají.

LVI

Avšak mají tyto všecky sjednocené, k koruně české přináležející země nyní i budoucně ne jinak než na věrně spoluoudy držány a jmenovány býti, a mimo přednost, která se od starodávna zachovávala, jedna země nad druhou žádné vrchnosti sobě osobovati nemá.

LVII

Ani také jedna druhé, jako i žádný stav druhého v jejich právích, svobodách, zřízeních zemských a privilegiích utiskovati a žádné překážky činiti nemá.

LVIII

Těž nemá a nechce žádná z týchž sjednocených zemí nyní i na budoucí časy nic před sebe bráti, což by v nejmenším proti této konfederací aneb defensí čelilo.

LIX

A poněvadž toho veliká potřeba jest, aby jedna každá země své jisté defensory měla, mají od jedné každé druhým ve třech měsících v známost uvedení býti, kteříž obzvláštní přísahou k tomuto sjednocení mají býti zavázáni; totiž: „Já N. N. přísahám pánu Bohu všemohoucímu, že chci v této mně od pánův evangelitských stavův pod obojí svěřené povinnosti k dobrému vlasti a jiným sjednoceným královstvím a zemím věren býti, všecko to, co se řídití bude, i tolikéž co tato konfederací ve všech punktích a klausulích v sobě obsahuje, s pilností na pozoru míti, též věrně raditi pomáhati a k tomu se

přičiniti, aby se též konfederací ve všem skutečně zadosti stalo. Aniž se čemu, buďto jaké milosti, darům neb slibům, přízni neb nepřizni, od toho všeho odvésti dám, nýbrž stále při vlasti státi a setrvati, a cožby v radách i jinak se řídilo, žádnému toho nevyjmenovati ani nesvěřovati, ale do hrobu s sebou to vzíti. K tomu mi dopomáhej Pán Bůh všemohoucí!”

LX

Sešel-li by který z nich prostředkem smrti z světa, má co nejdříve, jak vedle příležitosti které země se moci bude, na to místo jiný býti dosazen, a to defensorům v jiných sjednocených zemích ihned v známost uvedeno býti.

LXI

Ti pak defensorové mají podle dané sobě od jedné každé země instrukcí se chovati a každoročně, kdyby toho potřeba byla, na jisté místo se sjeti a spolu radu držeti.

LXII

Kdyby kde jací útiskové se díti chtěli, mají ty osoby, jichž by se dotýkalo, nadepsaným defensorům v jedné každé zemi to v známost uvést, a oni mají o to radu držeti, jak by tomu spomoženo býti mohlo. A pokudž by zapotřebí uznali, mají to hned na J. M. Kr. anebo místodržící J. M. v jedné každé zemi vznést, a král to, od vznešení toho na J. M. v šesti nedělích, k nápravě má přivést.

LXIII

Pokudž by pak v tom čase tomu spomoženo a to k nápravě přivedeno nebylo, a oni sami toho tak spokojiti nemohli, mají to všem stavům jedné každé země přednésti, a ti obdobně, aby tomu spomoženo bylo, nato se všelijak vynasnažiti.

LXIV

A kdyby oni ani mírnými prostředky tu věc spokojiti a jí spomoci nemohli, tehdy mají to na defensory všech sjednocených zemí vznést, kteříž mají v jisté příležité místo se sjeti a radu o to, jak by nejповlovněji k tomu se spomoci mohlo, držeti; a na čem se snesou, o tom tu zemi, která by rady vyhledávala, zpravit.

LXV

Defensorové čeští mají míti právo defensory z jiných sjednocených zemí obsílati, jakž obšírně artikul LXVII to vysvětlí, a nemá se jim ani od krále, ani od koho jiného v příčině takových sjezdův žádná inhibicí¹⁸⁾ nebo nejmenší překážka díti. Místo pak k takovým sjezdům má býti Praha aneb kterýbykoliv jiné místo vedle příležitosti času a nebezpečství nejpríhodnější k tomu bylo.

LXVI

Kdyby pak k defencí přijíti mělo, mají defensorové všickni společně věrně a upřímně v tom řídit a tu věc fedrovati¹⁹⁾ pomáhati.

LXVII

Však tu defensorové jedné každé země, kteráž by defensí užívati musela, direkci a právo k obsílání jiných defensorův míti mají.

LXVIII

Dříve a prvé, nežli by k defensí přišlo, mají všelijací možní prostředkové na všech místech pořádně povlovně a rozšafně obírání a před sebe bráni býti.

LXIX

Nemá také žádná jiná země svobody míti, bez předcházející rady a povolení jiných sjednocených zemí a spoluodův k žádným příkřejším prostředkům neb extremis sáhnouti.

LXX

Co se hlavní defensí dotýče, na tom jsou se země, totiž česká, moravská, slezská, hořejší i dolejší Lužice, snesly, že jedna země druhé těmi pomocmi, kterýmiž jsou na sobě tuto zavázaly, ve všech nastalých potřebách bez prodlívání a oporu přispěti chce.

LXXI

A poněvadž toho potřeba ukazuje, aby jedna každá země sama od sebe v jisté hotovosti stála, tak aby jiné země věděti mohly, jak se v nastalé potřebě jedna na druhou bezpečiti a při kom toho vyhledávati: protož má jedna každá země svou vlastní hotovost co nejlépeji a nejspěšněji fedrovati, a potom, na čem zavříno bude, jiným zemím v šesti měsících pořad zběhlých v známost uvěsti.

LXXII

Poněvadž také těžce přichází verbovaný lid shledávati, protož má jedna každá země na to mysliti, jak by poddaní, jízda i pěchota, jak v městech, tak v vesnicích, mohla býti cvičena, tak aby se vždycky v záloze vycvičený lid v zemi míti mohl. Zbraně pak sedlákům od vrchnosti schovány a jim toliko k cvičení vydány býti mají.

LXXIII

A poněvadž jedna každá země způsob, jak by mělo k takovému cvičení přistoupeno a odkud na to náklad brán býti, vedle své příležitosti nejsnáze vynajde, zůstává se toho při vůli jedné země. Však aby každého roku defensorům všech zemí od jedněch druhým psaná zpráva odsílána bývala, jak daleko v témže cvičení přivedeno jest a na jaký způsob v každém místě děje a koná.

LXXIV

Co se pak hlavní pomoci dotýče, tu česká země jiným zemím v nastalých potřebách, a to od prvního připsání ve čtyrech nedělích (kterýžto čas i od jiných zemí zachován býti má), ku pomoci poslati se uvolila jmenovitě.

LXXV

Moravanům 1 000 koní a 3 000 knechtů²⁰⁾, Slezákům též 1 000 koní a 3 000 knechtů, hořejším Lužičanům půl druhého sta koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVI

Moravané Čechům 1 000 koní a 3 000 knechtů, Slezákům 1 000 koní a 3 000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVII

Slezáci Čechům 1 000 koní a 3 000 knechtů, Moravanům 1 000 koní a 3 000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVIII

Hořejší Lužičané Čechům 150 koní a 300 knechtů, Moravanům 150 koní a 300 knechtů, Slezákům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXIX

Dolejší Lužičané Čechům 100 koní a 200 knechtů, Moravanům 100 koní a 200 knechtů, Slezákům 100 koní a 200 knechtů, hořejším Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXX

Kdyby však nebezpečství tak se rozmáhalo, že by nadepsané pomoci nedostačovaly, tehdy má jedna každá země se vší nejvyšší mocí té v takovém nebezpečství postavené zemi, co nejdříve možné ku pomoci přispěti povinna býti.

LXXXI

K tomu snesly jsou se sjednocené země, aby sobě jednoho generála volily. Ale poněvadž jednoho času na dvě nebo tři země zároveň saženo by býti mohlo, pročez, aby všechny země v čas nastalé potřeby hodným vůdcím opatřeny byly, má jedna každá země zkušeného generála leytenambta sobě obrati, kdyby do jedné nebo více zemí jednoho času nepřátelský vpád se stal, aby v takové příhodě té země generalleytenambt komendu tak dlouho měl, až by generál sám osobně do té země přijel, kdež potom podle jiných pod komendou generála zůstávati, ním se řídit a jeho poslušen býti má.

LXXXII

Přihodilo-li by se pak, že by všech zemí lid vojenský v jedné zemi v hromadu se strhl, má zajisté generál všech zemí komendirovati, však jiní general-oficírové a befelchshaberové²¹⁾ mají svá místa tak, jak země od starodávna jedna po druhé jdou, míti, tolikéž jedni po druhých jíti.

LXXXIII

Kdyby pak více nežli jedna země nepřátelský útok trpěla, má netoliko táž země svou pomoc sobě zanechati, anebo kdyby tu již vypravila, ji na díle anebo v celosti nazpátek povolati, nýbrž jsou povinny i jiné země, kteréž žádného nebezpečství nemají, dílem pomoci jedné zemi, ostatkem druhé zemi přispěti, však podle velikosti a potřeby nebezpečství.

LXXXIV

Podobně, kdyby nepřítel do tří míst vpadnouti chtěl, mají ty země, které žádného nebezpečství nemají, své pomoci na tři díly rozdělit a souženým zemím k retuňku²²⁾ přispěti; však vedle velikosti a malosti nebezpečství má proporcí těch zemí zachována býti.

LXXXV

Však kdyby k tomu přišlo a jedna země druhé na pomoc táhnouti musela, tehdy té země generalleytenambt, v kteréž by nebezpečství bylo a lid vojenský se chovati musel, má v nepřítomnosti generála nade vším lidem válečným, příkladem v takových příčinách sv. Říše, správu a komendu míti dotud a tak dlouho, dokud válka v té zemi trvati bude.

LXXXVI

Má tolikéž každá země na to mysliti, aby sobě časně všelijaké municí s potřebu objednala a se opatřila, a co tak jedna každá země ročně sobě způsobí, to má defensorům všech zemí skrze psaní, však v tajnosti, v známost uvedeno býti.

LXXXVII

Poněvadž také žádná defensí bez peněz a důkladu nemůže nařízena a zdržena býti, protož mají hned z počátku všechna dobrovolná svolení, posudní i jiné sbírky tak dlouho k tomu obráceny a užívány býti, dokudž by k pokoji nepřišlo, an král z svých statků stolních v Čechách i jiných svých dědičných zemích s dvorem svým dobře se vychovati může.

LXXXVIII

Lidem duchovním, kteří by se nechtěli nahoře dotčeným způsobem, jakž při artikuli VII a XII i jiných doloženo, k držení majestátův zvláštním oderčením přísahou zavázati, mají býti statkové pobráni a důchodové k defensí obráceni.

LXXXIX

Stavové pak a přední lidé duchovní, jako biskupové a těm podobní, kteří by se touž měrou k zdržení²³⁾ majestátův s výš psaným odřeknutím zavázati nechtěli, dále za žádný stav jmíni a držáni býti, ani také žádného místa v sněmích míti nemají.

XC

A pokudžby se kdo z toho stavu takovým snešením na odpor stavěti chtěl, tehdy s pomocí jiných sjednocených zemí k dostičinění jim přidržán býti má.

XCI

V čem se nápodobně k jiným osobám a spoluoudům téhož stavu v jedné každé zemi, zvláštním knížectví a místě, tak jakž nyní o vyšších osobách téhož stavu doloženo jest zachováno býti má.

XCII

Ostatek muselo by se skrze kontribucí a sbírky shledati, přičemž však netoliko na defensí se hleděti musí, ale jak by každoročně také něco peněz pro budoucí potřebu shromážděno býti mohlo.

XCIII

A z takových shromážděných peněz nemá bez vědomí a povolení všech sjednocených zemí nic v jaká místa mimo tuto defensí obraceno anebo svoláno býti.

XCIV

Když se defensorové ze všech zemí každého roku sjedou a shledají, mají také o penězích jako i o jiných k defensí přináležejících, nahoře zejména dotčených věcech sobě vespolek důvěrně v tajnosti zprávu učiniti.

XCv

A na čem se stavové jedné nebo druhé země při sněmích a sjezdích obecních jednou snesou, a co králi na proposití za odpověď dají a svolí, přitom po každé na konec zůstáno býti má a nic se proti tomu replikovati nemá. Pakli by co replikováno bylo, aby stavové nebyli povinni toho přijímati, nýbrž se rozjeti mohli. A jestliže by po jich odjezdu od pozůstalých co zavítáno bylo, tomu aby jiní dosti činiti povinni nebyli.

XCVI

Nemá také žádný sněm dále trvati než dvě neděle, leč by stavové sami pro obecné dobré toho nějakou potřebu uznali.

XCvII

Strany těch osob, zpronevěřilých synův vlasti, o kteréž jsou se stavové čeští při minulém sjezdu snesli, že jedni v zemi, druzí v úřadech trpíni býti nemají.

XCvIII

Nápodobně na čem se stavové sjednocených zemí v té příčině nyní anebo budoucně snesou, to vedle dotčeného snešení v skutek uvedeno a při takovém snešení toho zůstaveno býti má.

XCIX

Naposledy na jaký by způsob erbanuňkové²⁴⁾ s Jich Mstmi kurfiršty a jinými okolními zeměmi obnoveni býti měli, má to při nejprv příštím sněmu uváženo a na místo postaveno býti.

C

Však tito nadepsaní v této konfederaci obsažení artikulové mají býti bez újmy výsad, práv, privilegií, svobod, zřízení a dobrých starodávných zvyklostí jedné každé země.

Na potvrzení toho volené osoby od dotčených stavův království Českého a z jiných zemí vyslané sekrety²⁵⁾ a pečeti své k tomuto listu přitiskli a rukami vlastními v něm se podepsali. Stalo se na hradě pražském při obecném generálním sjezdu a shromáždění všech předjmenovaných zemí 31. dne měsíce července L. P. 1619.

- 1) Zkratka zastupující dosaditelná jména
- 2) Panovníků
- 3) Znepokojovány
- 4) Vládu
- 5) K obraně
- 6) Překážka, zábrana
- 7) Majestáty Rudolfa II. na náboženské svobody
- 8) Dvorští sudí
- 9) Název pro zástupce krále (zemského správce) v Lužici. Z české strany označovaný jako hejtman
- 10) Španělským
- 11) Ruší
- 12) Navrhovati
- 13) Průjezd, průchod vojska
- 14) Průtah, průchod vojska
- 15) Přehlídka shromážděného vojska
- 16) Rozpuštění vojska po vyplacení žoldu
- 17) Nároky
- 18) Zabránění
- 19) Podporovat
- 20) Pěšáků
- 21) Velitelé

- 22) Pomoc, záchrana
- 23) Dodržování
- 24) Dědičné smlouvy
- 25) Malé pečeti